

QUÁ TRÌNH CỔ PHẦN HÓA : MỘT SỐ QUAN ĐIỂM VÀ KINH NGHIỆM

HUỖNH ĐÀO
(Phó Giám Đốc Credit Lyonnais (Asia) LTD)

LTS: Trong hai ngày 2 và 3 tháng 6-92 vừa qua, tại Thành phố Hồ Chí Minh, một số cơ quan, đơn vị như Viện Kinh tế, Sở Công nghiệp, Sở Kinh tế đối ngoại, Thời báo kinh tế Sài Gòn, Trung tâm Phát triển ngoại thương... đã phối hợp tổ chức một cuộc hội thảo khoa học với chủ đề "CỔ PHẦN HÓA DOANH NGHIỆP - NHỮNG VẤN ĐỀ QUAN NIỆM VÀ THỰC TIỄN". Thành phần tham dự hội thảo bao gồm các chuyên gia kinh tế, tài chính ở trong và ngoài nước, các nhà quản lý kinh tế, các giám đốc của các công ty, xí nghiệp quốc doanh. Có 17 bản báo cáo được trình bày,

trong cuộc hội thảo với nhiều ý kiến đóng góp, thảo luận. Nội dung các bản báo cáo và các ý kiến thảo luận tập trung xung quanh các vấn đề có tính chất lý luận và thực tiễn cũng như những vấn đề có tính chất kỹ thuật với nhiều khía cạnh khác nhau của quá trình cổ phần hóa: kiểm toán, định giá xí nghiệp, tài chính, pháp lý... cùng những ảnh hưởng của quá trình này trên các phương diện kinh tế, xã hội.

Hội thảo đã đúc kết nhiều ý kiến quan trọng, có thể được xem như những khuyến nghị và những tiền đề lý luận, thực tiễn rất cần thiết và bổ ích cho việc tiếp tục

nghiên cứu và thực hiện triển khai công tác cổ phần hóa doanh nghiệp sau này, một vấn đề tương đối còn mới mẻ đối với nền kinh tế của chúng ta.

Dưới đây, chúng tôi xin giới thiệu tóm tắt một trong những bản báo cáo được trình bày trong cuộc hội thảo.

PTKT

Cổ phần hóa là một tiến trình rất quan trọng đối với nền kinh tế Việt Nam. Trong các phức tạp mới nhất, Ngân hàng thế giới đã nói rõ rằng thành công trong việc cải tổ các xí nghiệp quốc doanh là điều cốt yếu để giúp Việt Nam tiến lên về mặt kinh tế. Tiến trình cải tổ các xí nghiệp sẽ đem đến một cơ hội quan trọng để chúng ta xem xét lại một cách nghiêm túc vị thế cạnh tranh của mình từ mọi góc độ: cơ sở khách hàng, sản phẩm, thị phần, quản lý, hiệu quả sản xuất, năng suất và tài chính. Mỗi một yếu tố này đều quan trọng như nhau trong việc tạo ra một công ty mạnh. Sản phẩm tốt mà không có cơ sở khách hàng mạnh hoặc mạng lưới phân phối khéo sẽ mang lại doanh số thấp. Có sản phẩm tốt và một cơ sở khách hàng mạnh mà không có sự hỗ trợ tài chính mạnh để phát triển trong tương lai sẽ dẫn đến một công ty chết yếu. Các sản phẩm tốt mà năng suất thấp và quản lý tồi sẽ có nghĩa là khả năng sinh lợi thấp ...v.v.v...

HẠ TẦNG CƠ SỞ TÀI CHÍNH

1. Kế toán: Mỗi quan tâm hàng đầu của các nhà đầu tư là hệ thống kế toán Việt Nam. Họ đều muốn rằng các công ty cổ phần dùng hệ thống kế toán quốc tế. Hệ thống này dựa trên nguyên tắc cẩn thận và bảo tồn. Sự khác biệt giữa hệ thống kế toán vốn có của Việt Nam và hệ thống kế toán quốc tế là một trong những trở ngại lớn, gây khó khăn cho quá trình cổ phần hóa các xí nghiệp quốc doanh, nhất là khi có sự tham gia của các nhà đầu tư nước ngoài. Để biến

CHỨC NĂNG KINH TẾ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

TRẦN HOÀNG NGÂN
Trường DHKT - Ban Đầu tư Cesais

Trong sự nghiệp đổi mới kinh tế nước ta, chuyển từ cơ chế hành chính bao cấp sang cơ chế thị trường có sự điều tiết của Nhà nước, đã nảy sinh nhiều vấn đề mới mẻ và phức tạp. Một trong những đề tài đang được nghiên cứu tranh luận rất sôi nổi là vấn đề thị trường tài chính. Để góp phần thảo luận về đề tài trên, chúng tôi xin đề cập đến những chức năng kinh tế của thị trường tài chính, dựa trên quyển sách: *Le Marché Financier* của 2 tác giả Alain Choinel và Gérard Rouyer.

Thị trường tài chính có 5 chức năng cơ bản, đó là:

- Thị trường tài chính là một chu trình tài trợ nền kinh tế quốc dân;
- Thị trường tài chính là phương tiện để tổ chức các thanh khoản (La liquidité) của quỹ đầu tư dài hạn.
- Thị trường tài chính là một công cụ đo lường giá trị tích sản (actif) của các xí nghiệp.
- Thị trường tài chính là một công cụ đóng góp vào sự chuyển đổi cơ cấu Công nghiệp và Thương mại.
- Thị trường tài chính là một nơi thương lượng về rủi ro.

Theo tài liệu sách giáo khoa "Thị trường Tài chính" của các nhà nghiên cứu, hoạt động thực tiễn của Trung Quốc (người dịch Lê Quang Lâm), chúng ta biết thị trường tài chính ở Trung Quốc đã có thể phát huy những chức năng sau:

- Chức năng tích lũy vốn
 - Chức năng thúc đẩy lưu thông ngang dọc tiền vốn
 - Chức năng sử dụng tiền vốn hiệu quả cao
 - Chức năng cải thiện cơ chế khống chế vĩ mô tài chính
 - Chức năng đảm bảo cho cải cách kinh tế thuận lợi
- (Ký sau: Phân tích các chức năng)

soạn lại các bút toán Việt Nam theo tiêu chuẩn kế toán thế giới cần phải có một thời gian và việc này chỉ có thể đạt được nếu các kiểm toán viên bên ngoài có thể tiếp cận tất cả thông tin hỗ trợ kế toán.

- Trước hết, các công ty Việt Nam không lập bản báo cáo lời lỗ và bản báo cáo luân chuyển tiền mặt trong khi điều này rất cần cho việc quản lý các công ty.

- Hàng hóa: Tiêu chuẩn quốc tế đòi hỏi hàng hóa được ghi giảm giá để đảm bảo sự lạc hậu và hư hỏng của tài sản. Các tiêu chuẩn kế toán Việt Nam không dự trừ cho các giảm giá như thế.

- Tài khoản khả thu: Theo tiêu chuẩn quốc tế, có dự trừ cho các khoản không thể thu.

- Khấu hao: Tiêu chuẩn quốc tế đòi hỏi tỉ lệ 5% hoặc thời hạn khấu hao 20 năm cho nhà xưởng và tỉ lệ 10% hoặc thời hạn khấu hao 10 năm cho máy móc thiết bị, so với thời gian khấu hao 25 năm và 12 năm theo hệ thống Việt Nam cho nhà xưởng và máy móc thiết bị.

- Nợ và vốn: Tiêu chuẩn quốc tế phân biệt rõ ràng hai nguồn tiền này trong khi bảng tổng kết tài sản của Việt Nam thì không (khái niệm "vay vốn" như các nhà kinh doanh VN thường nói là một khái niệm mập mờ, không rõ ràng). Sự phân biệt và sự cân bằng giữa nợ và vốn là một điều rất quan trọng.

2. Tiếp cận thông tin tài chính là một điều kiện quan trọng để đánh giá công ty, xí nghiệp:

Các dữ liệu lịch sử của công ty, nếu được đánh giá đúng đắn, có xét đến các mục tiêu kinh tế và hiệu quả cần thiết của đơn vị sản xuất, sẽ cung cấp những viên gạch xây dựng cần thiết để đánh giá chính xác công ty căn cứ vào các phương pháp định giá quốc tế.

CÁC VẤN ĐỀ PHÁP LÝ

1. Luật công ty: Cần phải sửa đổi, bổ sung Luật Công ty để người nước ngoài có thể tham gia vào việc cổ phần hóa ở Việt Nam.

2. Thuế: Nếu so sánh công ty liên doanh với công ty cổ phần thì công ty liên doanh được dành cho các mức thuế thuận lợi hơn. Vì thế, để tạo điều kiện dễ dàng cho quá trình cổ phần hóa, cần phải xem xét việc bổ sung, sửa đổi biểu thuế cho hợp tình hợp lý hơn.

3. Sở hữu tài sản: Khi áp dụng chế độ cổ phần, vấn đề sở hữu tài sản được đặt ra hoàn toàn khác với khi áp dụng Luật đầu tư nước ngoài ở Việt Nam. Cụ thể là, theo Luật đầu tư nước ngoài, đơn vị mới thành lập dù là liên doanh, hợp tác hay 100% vốn nước ngoài, đều có một thời hạn hoạt động nhất định và lúc hết hạn hợp đồng, tất

cả những gì còn lại sẽ được trả lại cho Nhà nước. Trong khi đó, công ty cổ phần có quyền sử dụng đất, có thể chuyển nhượng và thừa kế quyền này, và trong nhiều trường hợp, quyền sử dụng này kéo dài trong thời gian không hạn định, và công ty có quyền sở hữu toàn bộ nhà xưởng và các công trình mở mang khác trên đất của mình.

MỘT VÀI SUY NGHĨ CUỐI CÙNG

Cổ phần hóa là một phương tiện quan trọng để giải quyết nhiều căn bệnh hiện nay của các xí nghiệp quốc doanh: thiếu vốn, quản lý kém, thiếu một "ông

chủ" thật sự và đúng nghĩa... Nhưng chúng ta cũng không thể xem cổ phần hóa là một phương thuốc màu nhiệm có thể chữa được bách bệnh, giải quyết được tất cả các vấn đề của nền kinh tế. Vấn đề quan trọng là phải có một chính sách tổng thể, đồng bộ, mà trong đó cổ phần hóa chỉ là một trong các biện pháp để giải quyết các vấn đề của nền kinh tế một cách căn cơ, toàn diện và có hiệu quả thật sự, từ những hiệu quả kinh tế đến hiệu quả xã hội.

Vì lợi ích của chính Việt Nam, chúng tôi đề nghị nên chào bán cho cộng đồng đầu tư nước ngoài các công ty cổ phần có tiềm năng thành công cao. Các công ty này sẽ là những công ty thí điểm cho chương trình cổ phần hóa trong tương lai tại Việt Nam. Kết quả hoạt động thành công và có lãi của các công ty cổ phần sẽ có tác dụng làm cho các nhà đầu tư nước ngoài quan tâm mua cổ phiếu trong các công ty cổ phần Việt Nam sau này.

Nhân danh Ngân hàng Đầu tư Credit Lyonnais (Asia) Ltd., chúng tôi mong được làm việc trong chương trình cổ phần hóa quan trọng và đầy ý nghĩa này, với hoài bão được góp phần của mình vào quá trình tăng trưởng của nền kinh tế Việt Nam.

HĐ.

